

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

Postadresse: 0340 Oslo
Besøksadresse: Bjørnstjerne
Bjørnsons plass 1

Sentralbord: 23 04 70 00
Telefaks: 23 04 85 50
Telefon direkte: 23 04 82 04
E-post: olav.nyhus@nrk.no

Norsk rikskringkasting as
Foretaksreg.: NO976 390 512 MVA

www.nrk.no

Brevet er også sendt pr. e-post.

Deres ref.:
2011/02036 ME/ME1
EAB:elt

Vår ref.:
ONYH

Dato:
3. oktober 2011

Høring om endringer i åndsverkloven - tiltak mot ulovlige krenkelser av opphavsrett m.m. på Internett

Norsk rikskringkasting AS (NRK) viser til Kulturdepartementets høringsbrev og høringsnotat fra 19. mai 2011 om endringer i åndsverkloven som nevnt over. NRK avgir med dette sin høringsuttalelse til de foreslåtte endringene i loven.

1. Innledning

Departementet foreslår endringer i forbindelse med registrering og annen behandling av IP-adresser og tilgang til abonnentens identitet, samt tiltak rettet mot nettsted der opphavsrett eller andre nærstående rettigheter er krenket.

NRK støtter departementets forslag til endringer i åndsverkloven for å styrke opphavsmenns og andre rettighetshaveres mulighet til å håndheve sine rettigheter ved krenkelser på Internett. Omfanget av ulovlig bruk av opphavsrettigheter og nærstående rettigheter på Internett er omfattende, og det har vist seg vanskelig å forfølge og stanse slike overtredelser. Det er derfor positivt at departementet nå foreslår nye bestemmelser i åndsverkloven som skal klargjøre og forenkle forfølgingen av nettkrenkelser.

NRK finner som generell merknad grunn til å understreke viktigheten av at ytringsfriheten hensyntas ved vurderingen av eventuelle tiltak som blokkering eller sletting av nettsteder etter § 56c. Dersom rettstridig tilgjengeliggjøring av åndsverk eller nærstående rettigheter foretas på nettsteder der det også ligger lovlig innhold, kan det åpenbart reises spørsmål om blokkering eller sletting av slike nettsteder vil være i strid med ytringsfriheten. NRK anmoder derfor departementet om at det bør komme klart frem av lovmotivene at eventuelle tiltak etter § 56c må veies opp mot kravet til ytringsfrihet.

Departementet har bedt om synspunkter fra høringsinstansene på departementets vurdering av tiltak som bruk av varselbrev, herunder brevmodellen som er foreslått i Danmark. NRK vil i pkt. 2 under knytte noen bemerkninger til dette, samt til de foreslåtte endringene i åndsverkloven.

2. Nærmere om de foreslåtte endringene

2.1. Ny § 56a - behandling av personopplysninger som gjelder opphavsrettskrenkelser m.m.

Den foreslåtte bestemmelsen gjør unntak fra dagens ordning med krav til konsesjon for å behandle IP-adresser mv. knyttet til overtredelser av opphavsrett og nærstående rettigheter. NRK støtter forslaget om en egen hjemmel for slik behandling av personopplysninger i åndsverklovens § 56a.

Forslaget innebærer at det er *rettighetshaveren* som på nærmere betingelser får rett til å behandle slike personopplysninger. Etter NRKs oppfatning er det neppe alle rettighetshavere som har anledning til å forestå slik registrering mv. selv. Det foreslås derfor at bestemmelsen utvides til også å omfatte rettighetshaver og "*andres behandling av personopplysninger på oppdrag fra rettighetshaveren*" for formålet som angitt i bestemmelsen.

2.2. Ny § 56b - tilgang til opplysninger som identifiserer innehaver av abonnent brukt ved opphavsrettskrenkelser m.m.

Departementets forslag til en egen lovbestemmelse i § 56b om adgang til å få utlevert abonnenters identitet fra internettilbyder er en positiv klargjøring av gjeldende rett slik NRK ser det.

I bestemmelsens andre ledd er det foreslått at retten skal anmode Post- og teletilsynet om å samtykke til at tilbyderen fritas fra taushetsplikten etter ekomloven § 2-9 før domstolen tar stilling til begjæringen om utlevering av identiteten til abonnenten. Det følger imidlertid av bestemmelsens tredje ledd at retten selv skal foreta en bred interesseavveining, og at den ikke er bundet av tilsynets vurdering.

Etter NRKs oppfatning bør forslaget til samtykke fra Post- og teletilsynet fjernes fra § 56b. Domstolene vil være i stand til å ivareta abonnenters rettssikkerhet på en tilstrekkelig måte. Videre vil en slik endring effektivisere prosessen i disse sakene.

I bestemmelsens femte ledd gis det frister for varsel til abonnenten i de tilfeller der hans/hennes identitet er utlevert til rettighetshaver. Varselfristen på én måned er ment å ivareta rettighetshavers behov for etterfølgende bevissikring. Etter NRKs oppfatning synes fristen noe kort for å kunne vurdere og gjennomføre nødvendige bevissikringsskritt. Det foreslås derfor at domstolene gis mulighet til å utvide fristen i de tilfeller der det viser seg å være nødvendig.

2.3. Ny § 56c - vedtak om å hindre tilgang til nettsted som krenker opphavsrett m.m.

Departementet foreslår en ny lovhome i åndsverklovens § 56c for å pålegge internettilbydere å hindre tilgang til materiale som krenker opphavsrett og nærstående rettigheter. Det uttales i høringsnotatet at bestemmelsen er ment å fange opp de grove tilfellene av rettighetskrenkelser.

Departementet har foreslått to alternative fremgangsmåter for å hindre tilgang til slike nettstedet og bedt om høringsinstansenes syn på alternativene.

I det første alternativet legges kompetansen til å behandle slike saker til Medietilsynet med egen klagenemnd og eventuell full domstolsprøvelse av vedtaket. I det andre alternativet er det domstolene som gis kompetansen til å behandle begjæringer fra rettighetshavere om å hindre tilgang til nettsteder som krenker opphavsrett mv.

NRK støtter i hovedsak det første alternativet.

Administrativ behandling vil ordinært være en raskere og enklere løsning enn domstolsprøvelse. Dette avhenger imidlertid av at det allokeres tilstrekkelige ressurser til Medietilsynet (og klagenemnda) for å sikre en effektiv behandling av disse nye sakene. Det er også et viktig premiss at Medietilsynets (og klagenemndas) vedtak i sakene ikke blir et saksbehandlingsledd på veien til full domstolsprøvelse. I saker der det fremstår som nødvendig og/eller uunngåelig å få en full prøving av saken for domstolene, bør departementet vurdere muligheten for at saken kan bringes direkte inn for domstolene uten å gå veien via Medietilsynet og klagenemnda.

For å sikre en effektiv behandling av slike saker, kan løsningen være å kombinere alternativ 1 og 2 i § 56c. NRK ber departementet om å vurdere dette.

Vilkårene i § 56c for å hindre tilgang til nettsteder som krenker opphavsrettigheter m.m., er strenge. Nettstedet må tilgjengeliggjøre et "*stort omfang*" av materiale som "*åpenbart*" krenker opphavsrett eller nærstående rettigheter. Etter NRKs oppfatning kan det reises spørsmål ved om terskelen for å benytte tiltak etter § 56c settes så høyt at anvendelsesområdet for bestemmelsen blir for snevert.

Med tanke på at det vil gjelde et kontradiksjonsprinsipp i sakene ved at innehaver av nettstedene gis anledning til å uttale seg (forutsatt at disse er kjent), synes det unødvendig å fravike det alminnelige beviskravet om sannsynlighetsovervekt ved vurderingen av om materialet på nettstedet krenker opphavsrett. Selv om det i mange tilfeller vil være "åpenbart" at innholdet på nettstedet er i strid med åndsverkloven, er det etter NRKs syn unødvendig å stille et vilkår om dette i bestemmelsen.

2.4 Nettkrenkelseser som omfattes av forslag til ny §§ 56b og 56c

I sin beskrivelse av handlinger som vil være i strid med rettighetshavernes opphavsrett m.m., fokuserer departementet på fildeling i form av opplasting og nedlasting av materiale på Internett. Innledningsvis i pkt. 1.1.3 i høringsnotatet berøres så vidt tilgjengeliggjøring på nettet ved streaming, uten at dette nevnes ytterligere som eksempler på nettkrenkelseser som kan medføre tiltak etter §§ 56b eller 56c.

Utviklingen de senere år har vist at nettkrenkelseser i stadig større grad foregår ved hjelp av streamingteknologi enn ved fildeling. NRK opplever dette med jevne mellomrom ved at tredjeparter tilgjengeliggjør NRKs produksjoner på egne nettsteder

uten at det er innhentet samtykke til dette, eller ved at tilgjengeliggjøringen skjer via lenking som fører brukeren til NRKs egne nettsteder.

Der dette skjer i en sammenheng og på en måte som kan gjøre det nødvendig for NRK å gripe inn mot slike krenkelser, fremstår det nå uklart om departementets forslag til tiltak i §§ 56b og 56c vil kunne anvendes på slik utlegging av rettighetsbelagt materiale ved streamingteknologi på Internett.

NRK mener det bør være grunnlag for at bestemmelsene i §§ 56 b og 56c kan anvendes ved nettkrenkelser som også skjer via streaming, og anmoder departementet å klargjøre dette spørsmålet.

2.5. Vurdering av behovet for en varselbrevløsning

Departementet har i høringsnotatet valgt ikke å gå for en varselbrevordning, men har samtidig bedt om høringsinstansenes syn på dette og den foreslåtte brevmodellen fra det danske Kulturministeriet. NRK støtter innføringen av en slik varselbrevordning.

I lys av at adgangen i § 56c til å gjøre tiltak mot nettsteder der opphavsrett krenkes forbeholdes de "alvorlige og grove tilfellene", jf. departementets bemerkninger på side 83 i høringsnotatet, vil det i mange tilfeller være et klart behov for å håndtere opphavrettskrenkelser på nettet på en alternativ måte.

En ordinær domstolsbehandling av rettighetshavers krav om stansing og erstatning for slike opphavrettskrenkelser vil i de fleste tilfeller være svært tid- og kostnadskrevende, og derfor uegnet som fremgangsmåte i mange saker. Tiltak i form av varselbrev (slik beskrevet i høringsnotatets pkt. 4 og den danske brevmodellen) vil imidlertid være et hensiktsmessig og enkelt alternativ i de tilfeller der de foreslåtte løsningene i loven ikke kan benyttes.

Den danske brevmodellen balanserer etter NRKs syn rettighetshavernes behov for tiltak i slike saker mot abonnenters personvern hensyn.

En varselbrevordning innebærer en mildere og ikke minst rimeligere fremgangsmåte enn en rettslig prosess, og det gir abonnenten adgang til å rydde opp på et tidlig stadium i prosessen uten at denne rettsliggjøres eller at identiteten til abonnenten avsløres overfor rettighetshaveren.

NRK anbefaler derfor at departementet innfører en ordning med varselbrev som et supplement til de foreslåtte endringene, og at denne ordningen følger hovedlinjene i den danske brevmodellen.

Med vennlig hilsen

Anne-Kilde Stør
for Olav A. Nyhus
Juridisk direktør